

Charakteristické rysy československé demokracie

Politický život v ČSR

- spolupráce domácího a zahraničního odboje, ale zahraniční vedoucí pozice: první předseda- K. Kramář, prezident T.G. M.
- politické strany: agrární, soc. dem., socialistická, národní dem., katolická, pokroková
- politikové národnostních menšin odmítli spolupráci
- 1918 zrušení šlechtických titulů

RNS, příprava svobodných voleb

- svobodně a tajně
- 1919 první obecní volby
- 1920 první volby do parlamentu
vítězem soc. dem., 2. místo agrární strana
(Republikánská strana čs. venkova)
- 1921 rozkol v soc. dem., odchod komunistů
- 1919 -1938 koaliční vlády, agrární strana nemohla sama vytvořit vládu
- Sokol, Československá obec legionářská

Politické strany= pestrá pluralita

- Československá strana **sociálně demokratická**, Československá strana **socialistická** = levice
- Československá strana **lidová** = střed
- **Agrární** strana, Československá **národní demokracie**, Československá živnostensko- obchodnická strana = pravice
- **Komunistická** strana Československá (KSČ) = radikální
- **Národní obec fašistická**, **Národní liga** = krajně nacionalistické
- na Slovensku klerikálně- nacionalistická **Hlinkova slovenská L'udová strana**, požadavek autonomie
- Němci: soc. dem., lidová, agrární = **aktivistické strany**

- **Národní shromáždění**= zákonodárny orgán
(**Poslanecká sněmovna**: 300 členů, na 6 let, volit mohli od 21 let, **Senát**: 150 členů, na 8 let, uchazeči nad 45 let)
- 1920 politická krize=>

Pětka= mimoparlamentní orgán z 5 nejsilnějších stran: agrární, soc. dem., lidová, nár. dem., nár. sociální.

Cíl Pětky

- **koordinovat** postup nejsilnějších stran, zajišťovat **dohody**, poslanec vázán rozhodnutím klubu své strany (omezení parlamentní demokracie)
- největší vliv A. Švehly
- později Šestka, Osmička
- nahrazeny poradami politických ministrů

Koaliční vlády

- všenárodní koalice
- vláda rudozelená koalice (levice a agrár.)
- všenárodní koalice
- 2 x úřednické vlády
- panská koalice (bez levice)
- široká koalice (pravice i levice)

Ústava 1920

prezident malé ústavní pravomoci, ale velká úcta
vzorem Francie a USA

- obsahovala 6 hlav (forma státu, územní rozsah, státní občanství, moc zák., výk., soudní, občanská práva, svoboda náboženství, ochrana menšin, československý národ, svoboda podnikání, soukromé vlastnictví)

Společnost v novém státě

Češi hlavní postavení v politice, ekonomice, společenském životě. Mnoho výhod, odpovědnost, láska k vlasti.

Dělba moci

Vnější bezpečnost zajišťovala demokratická armáda, J. S. Machar = generální inspektor

Dozor nad dodržováním zákonů a pořádku- policie.

„Strážci československé demokracie“ - Lidové noviny, deník Národní osvobození, časopis Přítomnost

Novináři: Ferdinand Peroutka, Eduard Bass, Karel Čapek, F. X. Šalda.
Pramenem zpráv byla ČTK (Československá tisková kancelář).

Duchovní život

náboženská svoboda

- římskokatolická církev: 10,5 mil. věřících
- církev evangelická: 1,5 mil. věřících
- nová církev československá (odkaz J. Husa, 0,5 mil. věřících)
- řeckokatolická církev, Podkarpatská Rus
- židovské vyznání: 2,5% obyvatel

Konflikt s Vatikánem

- 1925
- den upálení J. Husa vyhlášen státním svátkem, účast prezidenta na oslavách
- smír po 2 letech

Národnostní problémy

- národnostní menšiny: **Němci** (3 miliony), **Maďaři** (ztratili nadřazené postavení), **Rusíni**, **Poláci**, **Romové**.
- vlastní školy, divadla, časopisy, noviny, zástupce v parlamentu
- problémem přístup Němců do státních služeb a jazykový zákon
- pro Romy kočovnické listy
- Češi povznesli na vysokou úroveň slovenské školy a vzdělanost, *Univerzita Komenského v Bratislavě, Slovenské národní divadlo

Andrej Hlinka

- odmítá **čechoslovakismus** a rozdělení na 2 větve jednoho slovanského národa
- požaduje autonomii
- požaduje splnění Pittsburské dohody

Mezinárodní vztahy

- s Francií smlouva o spojení
- složitější vztah s VB (bližší kontakty a Maďarskem a Rakouskem)
- Malá dohoda
- s Rumunskem přátelské
- s Polskem napjaté
- s Německem zpočátku dobré obchodní
- s Rakouskem korektní
- s Maďarskem nepřátelské, 1921 dva pokusy Karla I. o návrat na uherský trůn
- se SSSR nenavázány, neuznání sovětské vlády, azyl pro protibolševickou emigraci
- ve 30. letech emigranti z Polska, Rakouska a Německa